Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Наша слова

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года **№ 35(369)** **9 ВЕРАСНЯ 1998 г.**

Айцец Ян Матусевіч

2 верасня на 51-м годзе жыцця перастала біцца сэрца слыннага дзеяча беларускага нацыянальнага адраджэння, сябра Рэспубліканскай рады ТБМ, дэкана беларускіх грэка-католікаў, настаяцеля прыходу святога Язэпа айца Яна Матусевіча.

Айцец Ян нарадзіўся ў вёсцы Камянцы на Заслаўшчыне, скончыў рэжысёрскі факультэт Беларускага тэатральна - мастацкага інстытута і праваслаўную духоўную семінарыю ў Смаленску.

Але яго клікала вера прашчураў. Ён стаў першым на Беларусі грэка - каталіцкім светаром, узначаліўшы адраджэнне Вуніі.

Ён першым на Беларусі пачаў праводзіць багаслужбу па-беларуску, асвяціў памятны крыж у Курапатах, іншоў начале першага Чарнобыльскага шляху ў 1989г.

Смерць Яна Матусевіча непапраўная страта для Беларусі і ТБМ у тым ліку. Дзейнасць яго, як сябра Рэспубліканскай рады ТБМ імя Ф.Скарыны вызначалася актыўнасцю, разумнасцю і непахіснасцю. Ён асвячаў сабой усю дзейнасць арганізацыі.

З нагоды смерці айца Яна Матусевіча смуткуюць усе грэка - каталікі Беларусі, усе сябры ТБМ усіх веравызнанняў, але не згінуць зярняты кінутыя ў беларускія душы айцом. Янам. Усходы іх і ў працы айца Сергія, пакліканага калісь да духоўнага служэння айцом Янам і які зараз перакладае праваслаўную літаратуру на беларускую мову, яны і ў беларускіх набажэнствах усіх грэка - каталіцкіх прыходаў Беларусі яны і ў цвёрдай упэўненасці кожнага хто ведаў айца Яна, што Бог не забыўся на Беларусь.

Прымі, Божа, душу вернага Табе айца Яна, волей Тваёй Беларуса ад нараджэння да скону.

Рэспубліканская рада ТБМ імя Францішка Скарыны.

Слова пра Пастара.

Немагчыма быць пастухом, калі няма статку.
Немагчыма быць пастарам, калі няма верных.
Немагчыма быць грамадзянінам, калі няма краіны.
Але можна пераступіць цераз усё немагчымае, калі Бог даў веру, любоў і надзею.
І можна збіраць статак.
І можна ствараць краіну.
І можна даць слова Божае пастве.
Усё гэта можна, калі не апусціць рук, калі не зняверыцца, калі не адчаяцца.
І ёсць ужо краіна.
І слухаюць людзі на векавечнай мове Праўды Божыя, і ідуць людзі па шляху вечнага ўдасканалення, па шляху да сябе і да Бога.
І дайходзяць людзі да памяці.
І дайходзяць людзі да мовы.
І дайходзяць людзі да волі.
І ўсё будзе на гэтых абшарах.
І будзе ў пастуха статак.
І будзе ў людзей краіна.
І будзе ў верных збавенне.
Бо быў у іх Пастар.

Станіслаў Суднік.

Як універсітэцкія ўлады ТБМ дапамагалі

1 верасня Таварыства беларускай мовы ладзіла пікет у абарону мовы ў Ленінградскім завулку г. Менска.

У гэты час побач начальства БДУ ладзіла імпрэзу з нагоды Дня ведаў. Каля двух тысяч студэнтаў прайшлі міма пікета. Студэнтам было раздадзена больш 500 асобнікаў газеты "Наша слова".

Воклічы "Жыве Беларусь!" гучалі над студэнцкімі калонамі. Асабліва карысна ўсё гэта было для першакурснікаў, якія толькі ўступаюць у шэрагі сапраўды беларускага студэнцтва.

Сябры ТБМ вельмі ўдзячны БДУ за ўмела наладжаную сумесную імпрэзу.

Пікет у Заводскім раёне

4 верасня Заводская рада ТБМ імя Францішка Скарыны ладзіла пікет у абарону беларускай мовы. У пікеце прынялі ўдзел мясцовыя сябры ТБМ, а таксама Мікола Лавіцкі, Сяргей Законнікаў, Мікола Савіцкі, першы намеснік старшыні ТБМ Алег Трусаў.

Яшчэ адна суполка ТБМ

Створана суполка ТБМ у Мар'інай Горцы. У суполцы пакуль 4 чалавекі, але галоўнае зроблена, асяродак беларускасці ёсць.

70 гадоў Алесю Белакозу

12 верасня нацыянальная грамадскасць Гарадзенічыны збіраецца ў Гудзевічах каб павіншаваць з сямідзесяцігоддзем слыннага сына Беларускай зямлі, нязломнага змагара за Беларушчыну, стваральніка і дырэктара Гудзевіцкага краязнаўчага музея, заснавальніка ТБМ на Мастоўшчыне **Алеся Белакоза.**

Сакратарыят ТБМ і рэдакцыя газеты "Наша слова" віншуюць Алеся Мікалаевіча з юбілеем і жадаюць мужнасці, сілы і доўгіх гадоў дзеля Беларусі.

Прэзентацыя часопіса

4 верасня ў рамках Тыдня беларускага пісьменства і друку ў дзіцячай бібліятэцы г. Ліды прайшла прэзентацыя лідскага літаратурна-мастацкага часопіса **"Ад Лідскіх муроў"**. Прысутнічалі літаратары з Ліды, Лідскага раёна, Шчучына, а таксама лідзяне-аматары прыгожага слова

Пётр МАКАРЭВІЧ

УСТАВАЙ, СУАЙЧЫННІК, З КАЛЕНЯЎ!

Я на зломе вякоў і на зломе эпох
Бачу, ідалы як рассыпаюцца друзам,
І ўжо новая поскудзь, бы чартапалох,
П'едэсталы займае імперый, саюзаў,

Ды пілуе найлепшых дзяржаўны тартак,
У фаворы Дзям'ян, у выгнанні — ШАЛЯПІН ...
Колькі ж слаўных сыноў і дачок нашых так
Па - вар'яцку, загадзім, загубім, прашляпім?

Як да ганьбы такой дакаціўся народ?
Славу нацыі, імя вялікае — БЫКАЎ —
Слініць гадка, паскудна зімоўскі вырод
На кісельным экране са свістам і гікам ?!?

Уставай, суайчыннік, з каленяў! Не трусь!
Годзе нам свет смяшыць і гібець, як папала!
Беларуская мова — жыве! І жыве Беларусь!
Ёсць СКАРЫНА ў нас, КОЛАС ёсць і КУПАЛА!

1-3 жніўня 1998г. Ліда

Добры дзень, "Наша слова"!

Пачаў чытаць Вашу газету з гэтага года, на вялікі жаль. І адразу зразумеў, што гэта мая газета. Менавіта ў Вашай газеце я магу прачытаць тое, што хвалюе мяне, а менавіта праблема беларускай мовы і самой Беларусі.

Вучуся я ў 10-м класе, і са школы бачу здзекі над беларускай мовай. Падручнікі на беларускай мове хутка былі заменены на падручнікі на расейскай мове. Нават настаўніца беларускай мовы пасля ўрока размаўляе па-расейску! У школе ні з вуснаў дырэктара, ні завуча не пачуеш слоў на беларускай мове! Ніводны вучань на перапынку не раз-маўляе па-беларуску. Ужо са школы мы вучымся зневажаць матчыну мову!

У горадзе таксама бачым здзекі над беларускай мовай. Шыльды на краме напісаны бязглузда. Слова "Крама" не пішуць, а пішуць "Магазін"! Няўжо ніхто не ведае, што "Магазін" па-беларуску — "Крама"! І гэта ў такім старажытным беларускім горадзе Слуцку!

Ляпевіч Андрэй, г. Слуцк

Шаноўная рэдакцыя!

Адна з найлепшых публікацый апошняга часу ў Вас гэта артыкул Ул.Содаля пра далікаткі, начэпкі і г.д. **Дзякуй. Вось каб найчасцей мы чыталі пра аўтэнтычнасць беларускай мовы.** Некаторыя іншыя публікацыі спрычынілі маю рэфлексію, якую дасылаю Вам у выглядзе нататкі.

З найлепшымі зычэннямі

Янка Храпавіцкі.

Беларускі жаночы рух у дзеянні

Успомніце, шаноўныя спадары чытачы, да каго вы бегалі яшчэ ў дзяцінстве, калі вам было дрэнна. Да маці, да бабулі, да старэйшай сястры, у рэшце рэшт. Адным словам, да жанчыны. Яна і супакоіць, і абагрэе, і параіць, што рабіць далей. Колькі разоў, калі нам нашыя беды здаваліся ледзь не смяротнымі, пасля таго, як іх бралася вырашаць матуля, на самой справе і выедзенага яйка не каштавалі. Але мы расцём і беды нашыя растуць разам з намі. Мы апынуліся зараз у такім часе, калі найбольш безабароннымі сталі менавіта жанчыны, дзеці, старыя. гэта значыць, тыя, з каго альбо ўжо цяжка штосьці-небудзь выцягнуць, альбо яшчэ.

У 1997 г. быў створаны Беларускі Жаночы Рух "Адраджэнне Айчыны" (Беларускі Звяз Жанчын). Гэта непалітычная, недзяржаўная арганізацыя, зарэгістраваная ў Мінюсце. Галоўнай сваёй мэтай БЖР ставіць садзейнічанне свабоднай рэалізацыі жанчынамі сваіх грамадзянскіх, эканамічных, сацыяльных і культурных правоў. Гэтая арганізацыя рэспубліканская, але паступова яна разгортвае сваю дзейнасць і ў рэгіёнах. 15 жніўня 1998 г. было вырашана стварыць філію такой арганізацыі і ў Лідзе. Першай акцыяй будзе правядзенне ў снежні агульнай вітамінізацыі дзяцей у адной з гарадскіх школаў. Вырашылі, што гэтай школай павінна стаць школа № 1.

Шаноўныя жанчыны, калі вам дрэнна, калі вы, альбо вашае дзіця трапілі ў цяжкі стан, калі вы самі не можаце знайсці выйсце, звяртайцеся па дапамогу ў БЖР.

Тэлефоны: у Менску 20-98-04 (Таццяна Ваніна)
у Лідзе для Лідскага рэгіёна 2-83-32 (Лілея)
2-38 49 (Валянціна)

Лілея Сазанавец, г. Ліда

Ахвяраванні на ТБМ

Вялента В., г. Ліда	- 300 000 руб.
Новікаў, г.Гомель	- 100 000 руб.
Прыхільнікі беларускай мовы ікультуры г. Кобрын	- 20 дал.ЗША
Леўчанка Людміла г.Касцюковічы	- 200 000 руб.
Антановіч Сяргей м.Парычы Гомельскай вобл.	- 50 000 руб.
Місюкевіч Іван, г. Менск	- 100 000 руб.

Моўныя спрэчкі

Апошні, а можа і першы бастыён свабоды

Большасць з нашых чытачоў ведаюць, што ў ЗША знаходзіцца і пряцуе прызнаная многімі краінамі свету Рада Беларускай Народнай Рэспублікі ... Але ці ўсе ведаюць, чым канкрэтна яна займаецца. Адзін з добраахвотна ўзятых на сябе ейных пачэсных клопатаў — клопат пра захаванне чысціні роднай мовы. Не так даўно Рада прыняла адмысловую пастанову па гэтай праблеме. У ёй звяртаецца ўвага міжнароднай і беларускай грамадскасці на тое, што палітычны рэжым у Беларусі параненйшаму, як тое было за камуністамі, варожа ставіцца да мовы, вынішчае яе з дзяржаўнага і бытавога ўжытку, забараняе вяртанне да ўласцівых беларускай мове асаблівасцяў і адметнасцяў, працягваючы тым самым бальшавіцкую палітыку так званага " набліжэння беларускай мовы да расейскай". Рада мяркуе склікаць на гэты конт міжнародную навукова-практычную канферэнцыю з тым, каб пацвердзіць самабытнасць мовы, патрабаваць ад беларускай улады зняцця перашкодаў на шляху вяртання мовы да сваёй адметнасці, праз якую толькі і магчыма шырокае сапраўднае нацыянальнае Адраджэнне.

З гэтай нагоды каментар Міхася Булавацкага, старшыні Магілёўскай абласной арганізацыі ТБМ.

Мова можа стаць апошнім бастыёнам свабоды.
Хайнрых Бёль, нямецкі пісьменнік, нобелеўскі лаўрэат.

Некаму можа падасца, што гэта нейкія дзіцячыя гульні. Рада неіснуючай краіны БНР, яе пастановы ... Чарговае донкіхоцтва?

Але аглянемся і задумаемся.

На Ўсебеларускі кангрэс, скліканы ў снежні 1917 года з'ехаліся прадстаўнікі ўсіх сацыяльных слаёў і праслоек беларускага грамадства, усіх нацыянальных меншасцяў і большасцяў — амаль 2000 дэлегатаў. Гэта быў цалкам паўнамоцны, дэмакратычна створаны орган, у чым спачатку не сумняваліся і бальшавікі, бо нават выдзелілі частку грошай, неабходных для яго правядзення. Але пазней, калі пабачылі, куды скіраваныя рашэнні кангрэса (а яны былі скіраваны на суверэнітэт), яны ж яго і разагналі, пазней пераствраляўшы частку дэлегатаў.

Кангрэс, аднак, паспеў стварыць Раду, якой перадаў усе неабходныя для дзейнасці вышэйшага дзяржаўнага Інстытута паўнамоцтвы. З таго часу Рада БНР дзейнічае, хаця вымушана дзейнічаць у эміграцыі. Дзейнічае яна на цалкам прававой аснове, і не ўлічваць гэтага не могуць ні расейскія марыянеткі, якія і па сёння царуюць на Беларусі, ні іншыя дзяржавы, якія маюць тыя ці іншыя стасункі з Беларуссю.

Досыць верагодна, што рашэнні-пастановы Рады БНР стануць некалі законамі незалежнай беларускай дзяржавы. Я ў гэта веру і менавіта з гэтых пазіцый ацэньваю пастанову "Пра абарону мовы".

Так, 1933 год — асабліва чорны год для беларускай мовы. Рэформа беларускага правапісу, д'ябальскі прадуманая, стала тым крокам, якім сталінская тэорыя зліцця нацый і моваў пачала свой рух па неабсяжным СССР.

Беларускай мове былі нададзены прарасейскі "пранонс", пасля чаго зручна стала гаварыць, што гэта не асобная мова, а заходнерасейскі дыялект. Беларуская мова страціла сваю мяккасць, агрубілася, страціла адметнасць канчаткаў, набыла неўласцівыя для яе суфіксы -ем, -ім, -уч, -юч, -уўш ды іншыя, напалову страціла перадмацескное "я", "прыняла" безнацыскныя "э" і "о" (словы-наватворы загадана было вымаўляць з расейскім "о": "сацыялізм, комунізм, комітэт ...).

Знявечаная мова 60 год навязвалася народу праз школы і газеты. Узгадаваныя за гэты час ледзь не пакаленні беларускіх пісьменнікаў і журналістаў, навукоўцаў і настаўнікаў іншай беларускай мовы не ведалі і не хочуць ведаць (менавіта з іх боку чуюцца скаргі, што беларускамоўная літаратура, друк і школа не карыстаюцца попытам у насельніцтва). Насамрэч гэта **іх** мова не карыстаецца попытам.

Такая мова, на жаль, стала нашай агульнай мовай. Народ, як змог, прыхарашыў і акультурыў яе, надаў знявечанай мове высакародства, ачысціў ад дзікунскіх наваўвядзенняў. І яна не згінула канчаткова, ажыла і нават расквітнела Быкавым і Караткевічам, Гілевічам і Брылём .. І не думае знікаць. А ўзняцца, ажыць і ўзмацнець пасля такіх ран можа толькі вельмі жыццяздольная мова. Гэтай мове наканавана доўгае і плённае жыццё. І таму самы час ёй ачысціцца ад чужацкага ўплыву, вярнуць ёй ранейшую мілагучнасць. І ў нечым удасканаліцца, бо апошнія 60 гадоў зусім выкідаць з яе гісторыі не трэба.

У гэтым святле вельмі актуальным становіцца правядзенне навукова-практычнай канферэнцыі, пра якую гаворыцца ў Пастанове Рады БНР. І можа нават не адной канферэнцыі, а некалькіх, паміж якімі трэба, каб працавала моўная аўтарытэтная камісія.

Зразумела, што не ўсё з "дарэформавага" мінулага будзе прынята ў новы правапіс. Зразумела, што будзе прынята нешта з таго, чаго 60 год назад не было. Зразумела, што будуць гарачыя спрэчкі і дэбаты. Чакаецца нават рэформа альфабэту (алфавіту, калі гаварыць з расейскім "пранонсам"), бо зусім відавочна, што дзве літары трэба будзе ўставіць туды: "дзэ" і "джэ". Сёння гэтыя гукі падаюцца пры пісьме падвойнымі літарамі, што стварае непатрэбныя праблёмы для чалавека, які пачынае вывучаць беларускую мову (я чуў, як чытаюць: д-зюба, дож-д-ж; а расейскае тэлебачанне расказвала пра беларускія "Дзяды", выгаворваючы так: "Д-зяды"; ды і ў беларускіх газетах часта спатыкаюся на пераносах кшталту "пад-зівіцца"). Сказаныя шэптам, гэтыя гукі чуюцца як "цэ" і "чэ". а не падвойным "тсэ" і "тшэ". Таму і трэба каб яны мелі свой знак-літару.

Усё гэта чакае грунтоўнага і асцярожнага ўпарадкавання. Усё гэта пройдзе праз доўгія і вострыя дыскусіі. Але галоўнае пытанне трэба зняць адразу: які з правапісаў прыняць за аснову — сённяшнюю ўладкаваную наркомаўку ці класічную граматыку (да 1933 г.). **Адказ відавочны: калі чалавека выпускаюць з вязніцы, пераканаўшыся ў памылковасці ягонага зняволення, яму павінны вярнуць усё, што ў яго было да зняволення.**

Беларускай мове павінны вярнуць адабранае. Гэта неабходны крок да яе новага жыцця, да яе новай славы.

Міхась Булавацкі,
старшыня абласной арганізацыі Таварыства беларускай мовы.

Не запляміць чыстае імя

Мноства і разнастайнасць думак і светапоглядаў у грамадстве — з'ява непазбежная і неабходная, але плюралізм такі кіраўніцтву рэспублікі не падыходзіць. Прыпамінаю, як на ўсебеларускім сходзе ў 1996 г. прэзідэнт у ліку апазіцыянераў, якія супрацьдзейнічаюць яго пазіцыі і погляду, назваў вядомага паэта і грамадскага дзеяча Ніла Гілевіча. Ды не ўласным, а агульным іменем "гілевічы", што з'ўляецца ўскосным пацверджаннем ягонай папулярнасці, бо ён не адзін, падобных многа. У чым? Вядома, у гарачай любві да Радзімы, у адданым служэнні Бацькаўшчыне, у бескампраміснай барацьбе за нацыянальную ідэю, што і выклікала непрыхільныя адносіны да знакамітага паэта кіраўніка дзяржавы. Выявы патрыятызму народнага паэта Беларусі бачны ва ўсіх вершах, многія з якіх сталі вядомымі песнямі. У адным з санетаў яшчэ ў 1965 г. ён напісаў.

"Я рад, што сэрцам
да цябе прырос,
Што ты надзейнай стала
мне апорай ...
Да хваль тваіх,
і соснаў, і бяроз."

Гэта пра Айчыну. А якім
і соснаў, і бяроз."
Гэта пра Айчыну. А якім
замілаваннем да роднай зямлі гучыць яго песня-верш

"Вы шуміце, шуміце
Нада мною бярозы,
Калыхайце, люляйце
Свой напеў векавы,,,"

Шчырыя, сардэчныя вершы яго ў друку заўсёды радуюць, хвалююць чытачоў.

Шматгранная навуковая, грамадская і палітычная дзейнасць паэта. Прафесар, былы дэпутат і старшыня камісіі Вярхоўнага Савета XII склікання, адзін з заснавальнікаў Таварыства беларускай мовы імя Ф.Скарыны, доўгачасовы старшыня яго Рады ў недалёкім мінулым. Ён непахісны змагар за адраджэнне і пашырэнне нашай мовы на Беларусі. У лісце-звароце да студэнцкай і вучнёўскай моладзі Ніл Сымонавіч выкрывае "салодкую хлусню пра раўнапраўе дзвюх моў ("Наша слова" №35,1996 г.). Звяртаецца да моладзі са словамі: "Помніце, ужо на вас кладзецца адказнасць за лёс нашай незалежнай дзяржавы" ("НС", №39, 1996г.)

Яго непахісная пазіцыя ў абарону роднага слова і культуры, эмацыянальныя і пераканаўчыя прамовы, выступы ў друку супраць дыскрымінацыі беларускай мовы, якую праводзяць асімілятары, з'ўляецца значнай перашкодай на іх шляху. Такой жа гарачай і палымянай была яго прамова на чарговым з'ездзе пісьменнікаў Беларусі аб лёсе і сучасным стане нашай мовы, надрукаваная ў "Народнай волі" і "Нашым слове" пад загалоўкам "І з нейкай садысцкай азвярэласцю". Вось чаму антыбела-

Але немагчыма прынізіць, зганьбіць, запляміць светлае імя народнага паэта, які непарыўна зганьбіць, запляміць светлае імя народнага паэта, які непарыўна звязаны з лёсам Радзімы, яе народам. Яго веру ў лепшую іх будучыню, як і ўсіх патрыётаў, поўна і цвёрда вырашаюць словы яго ж верша:

"Равуць вятры,
грымяць грамы,
Пыл засціць вочы нам,
і ўсё ж
Мы дойдзем, дойдзем мы
Да Беларусі!"

Міхась Пузіноўскі
ветэран педагагічнай працы.

Любіце і шануйце родную мову!

Мой родны беларускі край!
Не злічыць тваё багацце!
Неабсяжныя прасторы палёў!

Мілы сэрцу майму звонкія песні чаек на ракою, залаціста-барвовыя лісточкі восені, ёлачка маленькая ў казачным лесе.

Любы і незабыўныя вы, родныя мясціны! Я помню вас, стройныя бярозкі пад акном сваёй хаты.

Помню і песню жаваранка, лес з напевам шумлівых верхавін сосен.

Вы родныя мне, бо нарадзілася я сярод цудоўнай прыроды беларускага краю, дзе жыве такі просты народ, залатымі рукамі якога здабыта ўсё наша багацце.

* * *

А песня маёй матулі, яе роднае беларускае слова?!

Гэта яна, дарагая мая, навучыла мяне сказаць яго ўпершыню, ступаючы яшчэ маленькай першы крок.

З малых дзён чую я цябе, роднае слова,
Сярод сосен шумлівых, квяцістых лугоў.
І вытканa ты, мая родная мова,
З незабудкаў, рамонкаў, цвітучых садоў.

Матуля чытала мне беларускія казкі, спявала калыханку, народныя песні.

Яна навучыла мяне любіць свой родны край, свой народ, сваю родную мову.

І гэта найдаражэйшы вечны скарб душы, які адабраць ад нас ніхто і ніколі не здолее.

Родная мова !

Ты саграваеш сэрца, асвятляеш дарогу ў жыцці.

І як жа не любіць цябе, матуліну мову?!

Ты такая мілая, пявучая, ласкавая, і я люблю тваё слова, якое тлумачыць усе цуды свету.

Ты тлумачыш нам слова ўсе дзівы свету,
Што бачыць дзіцячае вока вакол.
Матуліна мова ласкава спрадвеку
І дасталася нам ад нашых дзядоў.

І гэта самае дарагое і прыгожае свайго сэрца я дарыла вучням, калі чытала ім творы нашых паэтаў — Якуба Коласа, Янкі Купалы, Максіма Багдановіча ...

Даносіла да кожнага дзіцячага сэрца часціцу душы песняра — яго пачуцці, думы пра свой родны край, сваю родную мову:

Голас полем пракаціўся,
У бары аддаўся:
"А дзе ж тая крынічанька,
Што голуб купаўся?!"
І снуюцца сумна ў сэрцы,
Уюцца адгалоскі
Роднай песні, простай песні
Беларускай вёскі ...
(М.Багдановіч."Вечар").

Вучыла берагчы скарб — наша роднае беларускае слова, якое пакінулі нам у спадчыну нашы дзяды і прадзеды.

Прасіла шанаваць, не цурацца, не забываць сваю родную беларускую мову, як любіў яе і не забываў наш беларускі першадрукар Францішак Скарына, вялікі сын беларускага народа. Выданнем кніг на роднай мове ён разумеў, што шчыра і цёпла гаварыць з народам можна толькі на жывой беларускай мове.

І выдатны асветнік, гуманіст пераклаў кнігі "Бібліі" на беларускую мову, даступную разуменню свайго народа.

Кнігі Францішка Скарыны даходзілі да сэрца і розуму суайчыннікаў, неслі ім святло асветы, дапамагалі стаць больш пісьменнымі.

Як запавет нашчадкам гучаць яго мудрыя і пранікнёныя словы:

"Любіце кнігу, бо яна — крыніца мудрасці, ведаў і навукі, "лекі для душы", любіце і шануйце, як святыню, роднае слова, любіце бацькоўскую зямлю!"

І ўсе гэтыя расказаныя словы пра Францішка Скарыну знаходзілі цёплы водклік у сэрцы вучняў.

Яны вучылі іх любіць сваю родную мову, гаварыць на ёй, не забываць яе так, як — наш беларускі вучоны з слаўнага горада Полацка, як не забывае сваёй беларускай матулінай песні Багдан Андрусішын - Данчык, які нарадзіўся і вырас далёка за акіянам, у Амерыцы.

І такія ласкавыя яго словы да нас: ***"Дарагія мае! Не саромейцеся гаварыць на сваёй роднай мове. Наша мова такая ж ласкавая, як і сам беларускі народ. Любіце яе, заўсёды гаварыце на сваёй роднай мове, матулінай мове!"***

Душой і сэрцам жыве пясняр з беларускім народам і дорыць яму свае напеўныя песні роднага краю.

У яго цудоўным выкананні, мілым, ласкавым голасе адчуваецца радасць і смутак.

Радасць — пра незабыўнасць сваёй роднай беларускай матулінай песні і смутак — за развітанне са сваім родным краем, матуліным краем.

І песня родная мілей песень чужых.

* * *

І жыло ў вяках наша роднае беларускае слова!

Не загінула наша роднае слова пад прымусам, так не цураймася мы яго вольнага!

І вечна будзе жыць, квітнець, прыгажэць наша родная беларуская мова, родны наш край, працавіты беларускі народ, які ад шчырага сэрца я люблю!

Так не цураймася мы сваёй роднай мовы —
Скарбу сэрцаў нашых мілых дзядоў.
Век жыць табе, роднае беларускае слова,
Як жыло ты раней ужо многа вякоў.

Ю.Цыбулька, настаўн.- пенсіян.

СТАТУТ
ТАВАРЫСТВА БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ІМЯ ФРАНЦІШКА СКАРЫНЫ

ПРЫНЯТЫ
На Устаноўчым з'ездзе ТБМ 27 чэрвеня 1989 года.

ЗАРЭГІСТРАВАНЫ
міністэрствам юстыцыі Рэспублікі Беларусь 24 снежня 1991 года

ПРЫНЯТЫ
ў новай рэдакцыі на пасяджэнні Рэспубліканскай Рады 9 сакавіка 1995 года

Таварыства перарэгістравана Міністэрствам юстыцыі Рэспублікі Беларусь 22 сакавіка 1995 года Пасведчанне № 0129

Змены ў Статут ТБМ унесены Рэспубліканскай Радай 23 ліпеня 1998 года

Змены ў Статуце ТБМ зарэгістраваны Міністэрствам юстыцыі Рэспублікі Беларусь 24 жніўня 1998 года Пасведчанне № 01149

Нацыянальная мова - неацэнны духоўны скарб, які жывою повяззю яднае пакаленні і вякамі назапашваецца і адлюстроўваецца ва ўдзячнай памяці, свядомасці і нацыянальнай годнасці нашчадкаў. Страта нацыянальнай мовы народам ідзе поруч з заняпадам нацыянальнай культуры і вядзе за сабою паступовае знікненне народа як самабытнай этнакультурнай супольнасці. Узровень развіцця нацыянальнай мовы і яе становішча ў грамадстве сведчыць аб агульным стане яго культуры, дэмакратычных традыцый і народаўладдзя.

Найвышэйшай мэтай стварэння і сэнсам існавання Таварыства беларускай мовы (скарочана — ТБМ) з'яўляецца аднаўленне ў грамадстве стаўлення да роднай мовы, як да нацыянальнай святыні, адраджэнне на гэтай падставе гістарычнай памяці, традыцыйнай культуры і сімволікі нашага народа.

Адзначаючы, што беларусы з'яўляюцца карэннай нацыяй Рэспублікі Беларусь, бо жывуць на сваёй этнічнай і гістарычнай радзіме, і што тут і толькі тут могуць поўна і плённа рэалізаваць свой духоўны і культурны патэнцыял, ТБМ выступае за паскоранае і поўнае забяспячэнне беларускай мове статуса адзінай дзяржаўнай мовы ў Рэспубліцы Беларусь.

ТБМ лічыць, што справа сумлення і патрыятычнага абавязку кожнага беларуса, кожнага жыхара рэспублікі шанаваць і вывучаць беларускую мову, свабодна валодаць ёю, карыстацца ў штодзённым жыцці. ТБМ заахвочвае вывучэнне і распаўсюджванне гістарычных ведаў пра Беларусь.

Падтрымліваючы імкненне прадстаўнікоў усіх нацыянальнасцяў, што жывуць у рэспубліцы, да захавання і развіцця моў, ТБМ спрыяе і заахвочвае авалоданне імі мовай карэннай нацыі рэспублікі — беларускай.

З ініцыятывай аб стварэнні ТБМ у 1989 годзе выступілі:

Саюз беларускіх пісьменнікаў, Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Інстытут мовазнаўства імя Я.Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, Інстытут літаратуры імя Я.Купалы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, Беларускі фонд культуры, Дзяржаўны камітэт Рэспублікі Беларусь па друку, Таварыства "Радзіма", Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, Нацыянальная тэлерадыёкампанія Рэспублікі Беларусь.

1. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

1.1. ТБМ — дабраахвотная масавая грамадская арганізацыя, у якой аб'ядналіся грамадзяне з мэтай адраджэння беларускай мовы ў Беларусі і праз яе - усёй беларускай нацыянальнай культуры. ТБМ дзейнічае ў адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь, Законам Рэспублікі Беларусь "Аб грамадскіх аб'яднаннях", Законам "Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь", іншымі палажэннямі дзейнага заканадаўства і гэтым Статутам.

1.2. ТБМ дзейнічае на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь.

1.3. ТБМ арганізуе сваю работу на прынцыпах дэмакратызму, плюралізму, самакіравання, галоснасці, падтрымлівае і развівае творчую актыўнасць і ініцыятыву яго сяброў і дзейнічае супольна з дзяржаўнымі, навуковымі і грамадскімі ўстановамі і арганізацыямі Рэспублікі Беларусь.

1.4. ТБМ з'яўляецца юрыдычнай асобай, мае самастойны бухгалтарскі баланс: пячатку, штампы вызначанага ўзору з адлюстраваннем сіволікі і назвы ТБМ, разліковыя рахункі ў банкаўскіх установах (у тым ліку валютныя); ад свайго імя выступае ва ўзаемаадносінах з юрыдычнымі і фізічнымі асобамі. Юрыдычнымі асобамі з'яўляюцца і арганізацыйныя структуры ТБМ.

1.5. ТБМ можа мець ва ўласнасці рухомую і нерухомую маёмасць дзеля ажыццяўлення статутных мэтаў і задач, за выключэннем аб'ектаў, якія згодна з законам могуць знаходзіцца толькі ва ўласнасці дзяржавы.

1.6. ТБМ мае сваю сімволіку і іншую атрыбутыку, якая зацвярджаецца Радай і рэгіструецца ў адпаведнасці з заканадаўствам.

1.7. ТБМ мае права выдавецкай дзейнасці і свой перыядычны друкаваны орган.

1.8. ТБМ можа ўступаць у міжнародныя грамадскія аб'яднанні, удзельнічаць у стварэнні міжнародных саюзаў, грамадскіх аб'яднанняў, падтрымліваць прамыя міжнародныя кантакты і сувязі, заключаць адпаведныя пагадненні і рабіць іншыя захады, якія не супярэчаць заканадаўству Рэспублікі Беларусь і яе міжнародным абавязацельствам.

1.9. Справаводства ў ТБМ вядзецца ў парадку, які вызначаны заканадаўствам.

Адпаведная дакументацыя ў абавязковым парадку здаецца ў Дзяржаўны архіў.

1.10. Юрыдычны адрас ТБМ: 220005, г.Мінск, Румянцава, 13.

2. МЭТЫ, ЗАДАЧЫ І МЕТАДЫ ДЗЕЙНАСЦІ ТБМ

2.1. Асноўныя мэты дзейнасці ТБМ — аднаўленне ў грамадстве стаўлення да роднай мовы, як да нацыянальнай святыні, пашырэнне яе ўжытку ва ўсіх сферах жыцця Рэспублікі Беларусь, усебаковае развіццё і захаванне яе чысціні і самабытнасці, садзейнічанне забяспячэнню ёй статуса адзінай дзяржаўнай мовы.

2.2. Галоўная задача ТБМ:

— адраджэнне беларускай мовы ў дзяржаўным, грамадскім і духоўным жыцці народа, а таксама: — садзейнічанне зберажэнню і развіццю нацыянальнай культуры і народных традыцый, гістарычнай памяці, фармаванню нацыянальнай самасвядомасці, пераадоленню нацыянальнага нігілізму; — аказванне неабходнай падтрымкі ў сферы нацыянальна-культурнага развіцця беларусам, якія жывуць за межамі Рэспублікі Беларусь;

— адраджэнне на Беларусі нацыянальнай асветы, дашкольных устаноў і школ усіх тыпаў, забяспячэнне ўмоў для бесперапыннай адукацыі на беларускай мове;

— пашырэнне культурных сувязяў беларусаў з народамі свету дзеля прапаганды беларускай і засваення здабыткаў сусветнай культуры.

2.3. Для ажыццяўлення статутных мэтаў і задач ТБМ выкарыстоўвае наступныя метады:

— спрыяе развіццю непасрэднага перакладу ўсіх відаў літаратуры з замежных моў на беларускую і садзейнічае выкарыстанню беларускай мовы ў працы замежных прадстаўнікоў дзяржаўных органаў, устаноў, прадпрыемстваў і грамадскіх арганізацый Рэспублікі Беларусь;

— удзельнічае ў распрацоўцы і ўвасабленні ў жыццё навуковай канцэпцыі беларускай мовы, клапоціцца пра культуру літаратурнай мовы, яе адзінства і ўдасканаленне правапісу;

— бесперашкодна атрымлівае і распаўсюджвае інфармацыю, якая мае дачыненне да дзейнасці ТБМ, засноўвае ўласныя і карыстаецца ў вызначаным парадку дзяржаўнымі сродкамі масавай інфармацыі;

— прадстаўляе і абараняе правы і законныя інтарэсы сваіх сяброў у дзяржаўных, гаспадарчых і грамадскіх органах і іншых арганізацыях.

3. СТРУКТУРА. ВЫБАРНЫЯ ОРГАНЫ. УМОВЫ СТВАРЭННЯ АРГАНІЗАЦЫЙНЫХ СТРУКТУР ТАВАРЫСТВА БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ.

3.1. Вышэйшым кіраўнічым органам ТБМ з'яўляецца з'езд, які склікаецца адзін раз на два гады.

З'езд прымае Статут і іншыя дакументы, уносіць у Статут змены і дапаўненні, выбірае старшыню ТБМ, Раду, Рэвізійную камісію і яе кіраўніка, заслухоўвае і зацвярджае справаздачу Рады і Рэвізійнай камісіі, зацвярджае рэдактара выдання, вырашае іншыя пытанні, прымае рашэнні аб рэарганізацыі, ліквідацыі ТБМ.

Нечарговы з'езд склікаецца Радай ці з патрабавання не менш чым адной трэці раённых (гарадскіх) арганізацый ТБМ, або Рэвізійнай камісіі.

Час і месца з'езда, норму прадстаўніцтва, парадак абрання дэлегатаў вызначае Рада ТБМ.

Рашэнні з'езда правамоцныя пры наяўнасці больш за 1/2 дэлегатаў. Рашэнні прымаюцца простай большасцю галасоў ад прысутных. Парадак, форма і ўмовы галасавання вызначаюцца з'ездам.

3.2. Кіраўнічым органам ТБМ паміж з'ездамі з'яўляецца Рада.

Рада збіраецца не радзей, як два разы на год. Рада вырашае статутныя задачы ТБМ, выбірае сакратарыят, стварае іншыя рабочыя органы і камісіі, пры неабходнасці ўносіць змены і дапаўненні ў Статут; прымае рашэнні аб набыцці, распараджэнні і адчужэнні маёмасці, зацвярджае ўзоры пячаткі, сімволікі і іншай атрыбутыкі; зацвярджае рашэнні аб колькасці і тэрмінах платы ўзносаў; ажыццяўляе прыём у сябры фізічных і юрыдычных асоб; вырашае іншыя пытанні дзейнасці ТБМ.

Паседжанні Рады лічацца правамоцнымі пры наяўнасці больш паловы яе сяброў.

Рашэнні прымаюцца простай большасцю галасоў ад прысутных.

3.3. Сакратарыят — выканаўчы орган, які працуе стала, выконвае пастановы і даручэнні з'езда і Рады, кіруе справамі ТБМ на падставе Статута ў межах правоў, нададзеных Радай.

3.4. Рада і сакратарыят ТБМ выконваюць свае абавязкі на грамадскіх асновах.

3.5. ТБМ можа мець сваіх штатных супрацоўнікаў для выканання штодзённай арганізацыйнай і тэхнічнай працы.

3.6. Аснова ТБМ — першасныя суполкі і раённыя (гарадскія), абласныя арганізацыі. Суполкі ствараюцца на тэрытарыяльных і вытворчых прынцыпах, пры наяўнасці не менш чым трох сяброў ТБМ.

3.7. Суполкі могуць аб'ядноўвацца ў раённыя (гарадскія) арганізацыі пры наяўнасці не менш трох суполак.

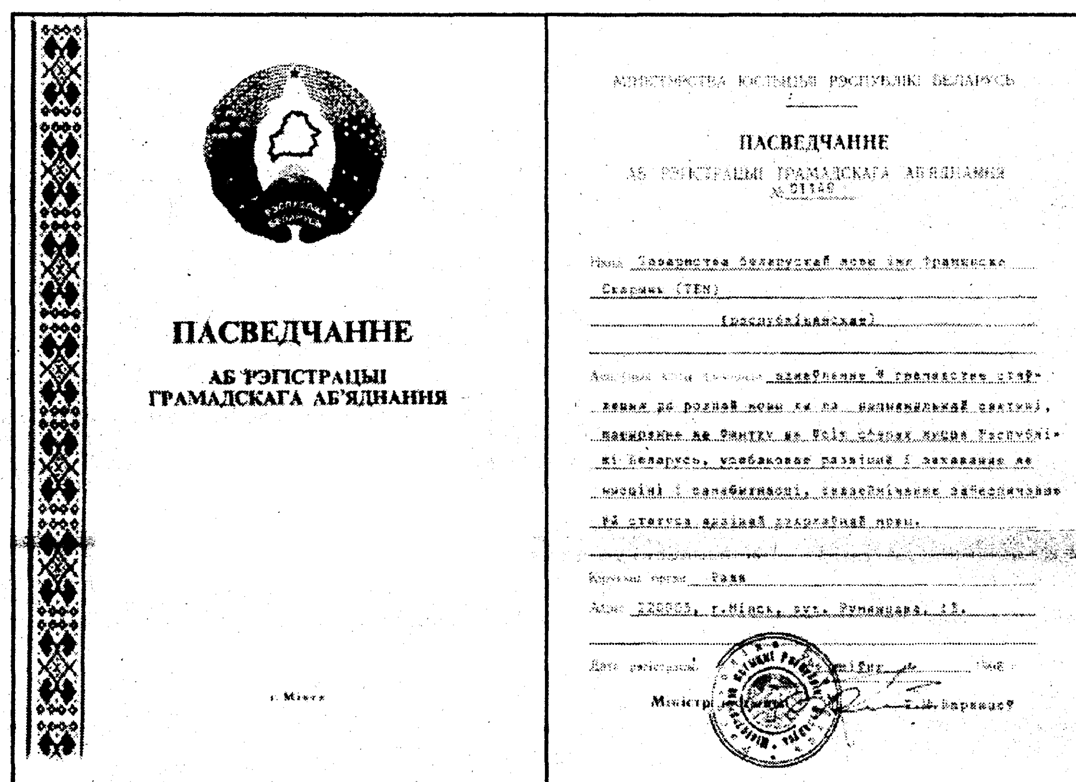
3.8. Абласныя арганізацыі ТБМ ствараюцца пры наяўнасці не менш чым трох раённых (гарадскіх) арганізацый.

3.9. Вышэйшым органам (гарадскіх), абласных арганізацый з'яўляецца канферэнцыя, якая вызначае формы і метады іх работы і структуру выбарных органаў (Рады, Рэвізійнай камісіі), формы і ўмовы галасавання.

Канферэнцыя праводзіцца не радзей за 1 раз на 2 гады па рашэнні кіраўнічых органаў ці Рэвізійнай камісіі, якія вызначаюць тэрмін правядзення і колькасць сяброў.

Рашэнні прымаюцца простай большасцю галасоў ад прысутных.

3.10. Мясцовыя арганізацыі ТБМ (абласныя, раённыя, гарадскія) маюць

ПАСВЕДЧАННЕ
АБ РЭГІСТРАЦЫІ ГРАМАДСКАГА АБ'ЯДНАННЯ
г. Мінск

МІНІСТЭРСТВА ЮСТЫЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

ПАСВЕДЧАННЕ
АБ РЭГІСТРАЦЫІ ГРАМАДСКАГА АБ'ЯДНАННЯ
№ 01149

Назва Таварыства беларускай мовы імя Францыска Скарыны (ТБМ)
(рэспубліканскае)

Асноўныя мэты дзейнасці аднаўленне ў грамадстве стаўлення да роднай мовы як да нацыянальнай святыні, пашырэнне яе ўжытку ва ўсіх сферах жыцця Рэспублікі Беларусь, усебаковае развіццё і захаванне яе чысціні і самабытнасці, садзейнічанне забеспячэнню ёй статуса адзінай дзяржаўнай мовы.

Кіруючы орган Рада

Адрас 220005, г.Мінск, вул. Румянцава, 13.

Дата рэгістрацыі 24 жніўня 1998

Міністр

СТАТУТ

ТАВАРЫСТВА БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ІМЯ ФРАНЦІШКА СКАРЫНЫ

тыя ж мэты і задачы, дзейнічаюць у адпаведнасці з гэтым Статутам.

3.11. Азначаныя арганізацыі рэгіструюцца і каардынуюць сваю дзейнасць праз рэспубліканскія кіраўнічыя органы ТБМ. Старшыня ТБМ валодае паўнамоцтвамі кіраўніка Таварыства як юрыдычнай асобы.

3.12. Рэвізійная камісія:

— кантралюе дзейнасць выбарных органаў і структурных падраздзяленняў Таварыства;

— правярае арганізацыю справаводства, тэрміны і змест адказаў на лісты і заявы сяброў ТБМ і іншых грамадзян, кантралюе выкананне Статута сябрамі ТБМ.

Рэвізійная камісія ажыццяўляе сваю дзейнасць у адпаведнасці са Статутам.

Пасяджэнне Рэвізійнай камісіі праводзіцца па меры неабходнасці, але не радзей чым 1 раз у паўгода.

Паседжанні правамочны пры наяўнасці больш паловы сяброў Рэвізійнай камісіі.

Рашэнні прымаюцца простай большасцю галасоў ад прысутных.

Работай Рэвізійнай камісіі кіруе старшыня. Сябры Рэвізійнай камісіі не могуць абірацца ў іншыя выбарныя органы, а таксама займаць пасады кіраўнікоў і адказных спецыялістаў у структурных падраздзяленнях.

Сябры Рэвізійнай камісіі могуць удзельнічаць у пасяджэннях усіх выбарных органаў з правамі дарадчага голасу.

3.13. Тэрміны паўнамоцтваў выбарных органаў — два гады.

3.14. Паседжанні калегіяльных органаў афармляюцца пратаколамі.

4. СЯБРЫ ТБМ. ІХ ПРАВЫ І АБАВЯЗКІ.

4.1. Сябрам ТБМ можа быць кожны грамадзянін Рэспублікі Беларусь старэйшы за 16 гадоў, а таксама іншыя грамадзяне і асобы без грамадзянства, хто прызнае мэты ТБМ, спрыяе іх ажыццяўленню.

4.2. Вучні агульнаадукацыйных школ, маладзейшыя за 16 гадоў, навучэнцы ПТВ і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў могуць аб'ядноўвацца ў юнацкія секцыі ТБМ.

4.3. Сябрамі ТБМ таксама могуць быць юрыдычныя асобы, якія дзейнічаюць праз сваіх прадстаўнікоў. Прадстаўнікі юрыдычнай асобы бяруць удзел у рабоце грамадскага аб'яднання на падставе службовых паўнамоцтваў альбо па даверанасці.

4.4. Прыём сяброў у склад ТБМ ажыццяўляецца першаснымі суполкамі, а пры іх адсутнасці — Радай на падставе пісьмовай або вуснай заявы. Прыём юрыдычных асоб у сябры ТБМ здзяйсняе Рада на падставе пісьмовага звароту.

4.5. Сябрам ТБМ выдаюцца асабовыя пасведчанні і нагрудныя значкі. Узоры пасведчання і нагрудных значкоў зацвярджае Рада ТБМ.

4.6. Сябры ТБМ маюць права абіраць, быць абранымі ва ўсе органы Таварыства, карыстацца яго маральнай і матэрыяльнай падтрымкай у межах магчымасцяў ТБМ.

4.7. Сябры ТБМ абавязаны:

— імкнуцца дасканала авалодаць беларускай мовай, карыстацца ёю ў штодзённым ужытку, у сям'і, на працы, тым самым спрыяць выхаванню паважлівага стаўлення да яе;

— дапамагаць іншым авалодаць беларускай мовай;

— прапагандаваць перыядычныя беларускія выданні, кнігі на беларускай мове, садзейнічаць адкрыццю беларускамоўных дзіцячых садкоў і школ, спрыяць пераходу вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў на беларускую мову;

— зберагаць, захоўваць і памнажаць скарбы беларускай літаратурнай мовы, а таксама клапаціцца пра захаванне, збіранне і вывучэнне мясцовых народных гаворак, тапонімаў, народнай тэрміналогіі;

— клапаціцца пра павышэнне культуры як уласнай пісьмовай і вуснай мовы, так і ў грамадскіх сферах жыцця;

— сваечасова плаціць сяброўскія ўзносы;

— падтрымліваць ТБМ матэрыяльна.

4.8. Прыпыненне сяброўства ў ТБМ наступае:

а) па ўласным жаданні;

б) па рашэнні суполкі або адпаведных кіраўнічых органаў ТБМ у сувязі з парушэннем Статута, а таксама ў сувязі з учынкамі, якія шкодзяць аўтарытэту ТБМ.

5. МАТЭРЫЯЛЬНА-ФІНАНСАВАЯ АСНОВА ДЗЕЙНАСЦІ ТБМ.

5.1. ТБМ мае свае сродкі, якія фармуюцца:

— з узносаў сяброў ТБМ;

— з дабрачынных складак яго сяброў;

— з ахвяраванняў і іншых укладаў прыватных асоб, устаноў, прадпрыемстваў, кааператыўных гаспадарак, іншых арганізацый Рэспублікі Беларусь, а таксама замежных дзяржаў;

— з паступленняў ад правядзення лекцыйнай, выдавецкай і іншых відаў дзейнасці, не забароненых заканадаўствам.

5.2. Суполкі, рэгіянальныя арганізацыі штоквартальна або (са згоды сакратарыята) з іншай перыядычнасцю робяць адлічэнні на цэнтральны рахунак ТБМ ад сваіх фінансавых даходаў у памеры не менш як 25%.

5.3. Сродкі ТБМ ідуць на прапагандысцкую, арганізацыйную, гаспадарчую і іншую статутную дзейнасць на карысць нацыянальнай мовы і культуры.

5.4. Памеры складак сяброў ТБМ вызначаюцца рашэннем Рады ТБМ.

6. СПЫНЕННЕ ДЗЕЙНАСЦІ ТБМ

6.1. Спыненне дзейнасці ТБМ ажыццяўляецца шляхам рэарганізацыі ці ліквідацыі па рашэнні 2/3 дэлегатаў з'езда або судовых органаў Рэспублікі Беларусь у парадку, прадугледжаным заканадаўствам.

6.2. Рэарганізацыя ТБМ адбываецца згодна з рашэннем з'езда, маёмасць і грашовыя сродкі пры гэтым пераходзяць да правапераемніка.

6.3. Ліквідацыя ТБМ ажыццяўляецца згодна з пастановай з'езда або на падставе судовага органа Рэспублікі Беларусь, якое ўступіла ў законную сілу.

6.4. Ліквідацыя ТБМ праводзіцца ліквідацыйнай камісіяй створанай па рашэнні з'езда або суда. Маёмасць і грашовыя сродкі ТБМ пасля пагашэння абавязковых плацяжоў і крэдыторскай запазычаннасці накіроўваюцца на ажыццяўленне мэтаў, прадугледжаных Статутам.

ЯК САМАСТОЙНА ВЫВУЧЫЦЬ БЕЛАРУСКУЮ МОВУ?

Да мяне звярнулася 15-гадовая дзяўчынка з Менска, якую клічуць Маргарыта, з канкрэтным пытаннем (цытую).

"Як мне вывучыць родную мову? Я вучуся ў расейскамоўнай школе, дзе няма беларускамоўных класаў. Пераходзіць у іншую школу немагчыма — вельмі позна, ды дзе яе знайсці — беларускамоўную? А на вуліцах Менска рэдка пачуеш родную мову, мае бацькі размаўляюць па-расейску, але я ўсё ж такі жадаю размаўляць на беларускай."... "Таму я вымушана вывучаць яе (родную мову — А.Т.) *па слоўніку, а там яна нецікавая, непрыгожая. Я спрабую размаўляць па-беларуску, але ў мяне не атрымоўваецца, не хапае слоў і мне вельмі за гэта сорамна. Уявіце сабе, не магу выказаць сваёй думкі на роднай мове, у роднай краіне! Што мне рабіць?"*

Дарагая Рыта! Адказ адзін. Вучыцца і яшчэ раз вучыцца.

А вось як, паспрабую параіць, зыходзячы з уласнага досведу.

Парада першая. Штодзённа, пажадана перад сном, гадзіну чытаць беларускую паэзію і прозу. Варта прачытаць Якуба Коласа "Новая зямля", лепшыя творы Ніла Гілевіча, Максіма Гарэцкага, Максіма Багдановіча, Генадзя Бураўкіна, Уладзіміра Караткевіча, Янкі Брыля, Васіля Быкава і Уладзіміра Арлова. Сярод іх абавязкова: "Ладдзя Роспачы", "Зямля над белымі крыламі", "Дзікае паляванне караля Стаха" і "Чорны замак Альшанскі" У.Караткевіча; "Птушкі і гнёзды" Я.Брыля; "Абеліск", "Мёртвым не баліць", "Сотнікаў" В. Быкава і "Адкуль мой род?" У. Арлова. Адначасова з гэтым рэгулярна чытаць часопіс "Спадчына", газеты "Наша Ніва", "Пагоня" і "Наша слова"; энцыклапедычныя даведнікі і энцыклапедыі "Беларуская гістарычная энцыклапедыя" (выйшла 4 т.), "Архітэктура Беларусі", "Этнаграфія Беларусі", "Археалогія і нумізматыка Беларусі", "Беларусь".

Кожны дзень ты павінна чытаць тое, што больш цікава менавыта сёння (а гэта залежыць ад настрою). Сёння гэта вершы, заўтра — гістарычная проза, а паслязаўтра — пошук у энцыклапедыях дакладных апісанняў гістарычных помнікаў і мясцін, пра якія ты прачытала ўчора.

Пры гэтым чытаць трэба кожны дзень, не зважаючы ні на што. І абавязкова перад сном, каб сны былі па-беларуску.

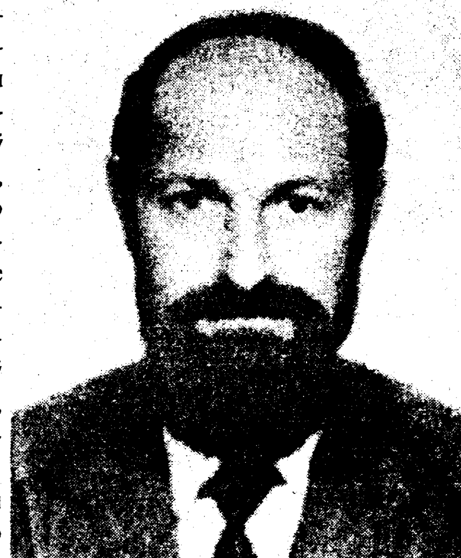
Парада другая. Штодзённа пісаць дзённік па-беларуску. Не меней адной старонкі ў дзень. Акрамя асабістых запісаў, абавязкова выпісваць з прачытаных кніжак найбольш цікавыя словы і вызначэнні і пры гэтым глядзець, як іх раскрывае шматтомны "Тлумачальны слоўнік беларускай мовы".

Парада трэцяя. Беларуская музыка, спевы, тэатр і музеі. Не радзей аднаго разу на месяц наведваць беларускамоўныя спектаклі, оперы, аперэты, музейныя выставы. Рэгулярна слухаць беларускія песні (ад класікі да року).

Парада чацвёртая. Стварыць у сваёй школе разам з некалькімі найбольш блізкімі сябрамі і сяброўкамі юначую суполку ТБМ, зарэгістравацца ў сакратарыяце і наведваць разам усе культурніцкія мерапрыемствы ў Вашым горадзе, дзе збіраюцца людзі, якія гавораць на роднай мове. Пачаць размаўляць па-беларуску на розныя тэмы паміж сабой.

Пры гэтым ёсць адно "залатое правіла" з двух частак!

1). Калі ты не ведаеш нейкае слова, скажы яго, не спыняючы гаворкі, па-расейску, а потым успомні яго беларускі сэнс, і зноў паўтары сказ так, каб гэта слова ўжо прагучала па-беларуску. Калі ты не ведаеш яго перакладу, успомні адпаведны сінонім і ў наступным сказе, скарыстай яго ў патрэбны момант.

2). Калі ты заўважыла, што твой сябар ці сяброўка ўжылі расейскае слова незаўважна для сябе, набудуй свой наступны сказ, так, каб ужыць гэта слова па-беларуску, прычым некалькі разоў. Ваш суразмоўнік непрыкметна запазычыць новае беларускае слова ў Вас і ўжо ніколі яго не забудзе.

Па гэтай методыцы можна вывучыць любую мову. Славянскую мову такім чынам людзі могуць асвоіць за год-два, мовы больш далёкія — за два-тры гады.

Ну а табе, Маргарыта, асабліва калі дапамогуць бацькі, хопіць і шасці - васьмі месяцаў. Жадаю поспехаў!

Алег Трусаў, першы намеснік Старшыні ТБМ імя Ф.Скарыны.

Рэдактар Станіслаў Суднік

Заснавальнік: ТБМ імя Францішка Скарыны.
Пасведчанне аб рэгістрацыі: № 83 ад 28 чэрвеня 1996 г.
Адрас рэдакцыі: 220005, г. Менск, вул. Румянцава, 13.
Адрас для паштовых адпраўленняў: 231300, г. Ліда-2, п/с 7.
E-mail: ns@lida1.lingvo.grodno.by

Рэдакцыйная рада: Генадзь Бураўкін — старшыня, Людміла Дзіцэвіч, Сяргей Запрудскі, Аляксей Пяткевіч, Аляксей Рагуля, Аляксей Саламонаў, Павел Сцяцко, Алег Трусаў, Эрнэст Ялугін.

Аўтары нясуць поўную адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі.

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні ўпраўлення грамадска-палітычнай інфармацыі і друку Гродзенскага аблвыканкама. 231300, г.Ліда, вул. Ленінская, 23.
Кошт па дамове. Газета падпісана да друку 7. 09. 98 г.
Наклад 3500 асобнікаў. Замова № 2066.
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес.- 12 000 руб., 3 мес.- 36 000 руб.